

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1919 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för skifteslagsindelning i vissa delar av Kopparbergs län.

I en till riksdagen den 28 januari 1919 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 38, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, för utarbetande på statsverkets bekostnad i huvudsaklig överensstämmelse med de i lantmäteristyrelsens utlåtande den 12 november 1918 angivna grunder av förslag till indelning i skifteslag av vissa delar av Kopparbergs län, på extra stat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Den nu lämnade utredningen ger enligt min mening ett starkt intryck av nödvändigheten av kraftiga åtgärder för åstadkommande av ordning i de förvirrade jordbesittningsförhållandena inom vidsträckt delar av Kopparbergs län. Det nu rådande tillståndet därstädes i detta hänseende utgör en svår hämsko på dessa traktors eljest stora utvecklingsmöjligheter. De välgörande verkningar, som i andra delar av landet visat sig av ett välordnat skiftesväsende, skola förvisso icke heller här utebliva. Jag anser det därför som en angelägenhet av stor vikt, att förbättrade förhållanden i nu förevarande hänseenden bliva snarast genomförda i dessa landsdelar. Det synes mig emellertid tydligt framgå

av utredningen, att härvid statens ingripande även i ekonomiskt avseende är oundgängligen nödvändigt för att ett verkligt resultat må kunna ernås. Detta synes mig för övrigt vara desto mera motiverat, som utredningen ådagalägger, att statens åtgöranden icke varit utan skuld till det nu rådande oeffterrättighetstillståndet.

I avseende å det förfaringssätt, som bör tillämpas för åstadkommande av bättre ordning, hava under utredningens gång olika förslag framställt och undersökts. Meningarna synas numera hava enat sig om, att den föreslagna utvägen att skapa en särskild skifteslagsindelning och nu för sådant ändamål igångsätta en noggrann undersökning såsom grundval för förslag till dylik indelning är den både enklaste, billigaste och snabbaste metoden, samtidigt som den anses skola medföra ett så tillfredsställande resultat, som skäligen kan begäras. Jag har från de personer, vilka äro sysselsatta med fortsatt bearbetning av förslagen till ny skifteslagstiftning, inhämtat, att de ansluta sig till lantmäteristyrelsens åsikt i frågan och tillstyrka det av denna styrelse nu framlagda förslaget. För egen del vill även jag biträda detta förslag, vilket åsyftar skifteslagsindelning inom Ovansiljans, Nedansiljans samt Nås och Malungs domsagor utom Säfsnäs socken, vidare Sätters socken av Hedemora domsaga samt slutligen Svärdsjö, Envikens, Vika, Torsångs, Stora Tuna, Silvbergs och Gustavs socknar av Falu domsaga.

Vad beträffar det särskilda förslaget i fråga om anslag till väganläggningar, är detsamma överlämnat till civildepartementet.

Den av lantmäteristyrelsen berörda frågan om bättre geodetiskt underlag vid mätningarna är, såsom styrelsen oförmåler, beroende av ytterligare utredning, närmast genom styrelsen själv.

Vad därefter angår kostnadsfrågan vill jag först, i anslutning till vad jag nyss yttrat, såsom min åsikt uttala, att kostnaderna för de nu ifrågasatta åtgärderna böra bestridas av statsverket. Mot lantmäteristyrelsens förslag att arbetet skall utföras under en period av fyra år har jag icke något att erinra.

Styrelsen har beräknat, att för själva arbetet skulle behövas femton arbetsår för en lantmätare samt två rit- och skrivbiträden. Därest arbetstiden sammanpressas till fyra år, skulle alltså årligen i medeltal krävas arbete av fyra lantmätare och sju å åtta biträden. Vid en sådan anordning av arbetet synes det mig lämpligt, att åt någon av lantmätarna anförtros den närmaste uppsikten över arbetena, under det att de andra lantmätarna i viss mån få karaktären av medhjälpare vid arbetet. Oaktat givetvis även av de senare måste krävas framstående kompetens vid behandlingen av de speciella och invecklade frågor, som utredningen

avser, lärer avlöningen åt dem kunna sättas lägre än åt den förstnämnde. Lantmäteristyrelsen har föreslagit en ersättning av 6,500 kronor till en var av lantmätarna, vilket för fyra gör 26,000 kronor om året. Enligt den av mig förordade anordningen synes årskostnaden för dessa fyra befattningshavare kunna begränsas till 24,000 kronor. Jag anser detta belopp nu böra beräknas.

Mot förslaget att för rit- och skrivbiträdena beräkna arvoden å 1,600 kronor har jag ej något att erinra. I betraktande av att här är fråga om ett rent tillfälligt uppdrag, synes något avdrag motsvarande pensionsavgift icke böra ifrågakomma. För åtta biträden gör årskostnaden 12,800 kronor.

De belopp, jag nu angivit, äro endast förslagsvis beräknade. Det torde böra tillkomma Kungl. Maj:t att i mån av behov jämka avlöningarna efter sig företeende omständigheter.

Till expenser bör i anslutning till lantmäteristyrelsens förslag för en arbetstid av fyra år beräknas 1,200 kronor om året.

I likhet med lantmäteristyrelsen anser jag det önskvärt, att åt en särskild delegation anförtros den allmänna ledningen av arbetet. Mot vad styrelsen anfört angående denna delegations sammansättning och kostnaderna för densamma samt för sockenombuden, beräknade till 7,000 kronor för år, har jag ingen erinran.

Ej heller ger styrelsens beräkning av 15,000 kronor om året till rese- och traktamentsersättningar samt hantlangningskostnader mig anledning till anmärkning.

De kostnader, jag sålunda tillstyrkt, uppgå alltså till 60,000 kronor.

Beträffande lantmäteristyrelsens uttalande, att de årliga utgifterna för personalen komme att ytterligare ökas under förutsättning att hela ersättningen till denna personal skulle utgå av de för nu ifrågavarande ändamål anvisade medel, har jag inhämtat, att härmed åsyftas eventuella krigstidstillägg och krigstidshjälp. Jag anser dylika dyrtidsbidrag icke böra tagas i beräkning vid avvägandet av det nu ifrågavarande anslaget. Därest och i den mån sådana bidrag må finnas böra utgå till ifrågavarande personal, böra de gäldas av medel, som bliva för sådant ändamål särskilt anvisade.»

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, något som för övrigt torde vara en tämligen känd sak, att förhållandena i skiftesavseende inom vissa delar av Kopparbergs län äro så invecklade och oordnade samt för ett rationellt jordbruks bedrivande så besvärande, att en närmare reglering härav torde vara både önskvärd och behöflig. Utskottet

anser med hänsyn härtill lämpligt att, på sätt föreslagits såsom förberedande åtgärd för genomförande av laga skiften, förslag upprättas till skifteslagsindelning i vissa delar av länet. Icke heller har utskottet något att erinra mot att detta sker på statsverkets bekostnad. Däremot kan utskottet med hänsyn till det missnöje mot de ifrågasatta åtgärderna, som uti särskilda hos utskottet gjorda framställningar kommit till uttryck från befolkningens sida i vissa av de socknar inom länet, vilka enligt det föreliggande förslaget skulle komma att beröras av skifteslagsindelningen, icke förorda att åtgärder i nu ifrågavarande avseende utan vidare igångsättas i de med förslaget avsedda delarna av länet i fråga. Utskottet håller nämligen före, att vid angivet förhållande utarbetandet av förslag till skifteslagsindelning bör inskränka sig till att omfatta allenast sådana kommuner, vilka efter från dem inhämtat yttrande genom beslut å kommunalstämma eller i annan av Kungl. Maj:t föreskriven ordning förklarat sig icke hava något att däremot erinra.

Någon anledning att på grund härav föreslå nedsättning i det begärda anslagsbeloppet föreligger enligt utskottets uppfattning icke, varför utskottet biträder förslaget om anvisande för ändamålet av 60,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, för utarbetande på statsverkets bekostnad i huvudsaklig överensstämmelse med de i lantmäteristyrelsens utlåtande den 12 november 1918 angivna grunder av förslag till indelning i skifteslag av vissa delar av Kopparbergs län, i den mån vederbörande kommuner efter från dem inhämtat yttrande genom beslut å kommunalstämma eller i annan av Kungl. Maj:t föreskriven ordning förklarat sig icke hava något att däremot erinra, på extra stat för år 1920 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 82.